

Fylkesmannen i Vestfold

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Lillian Hamarsnes
33 37 24 29

Deres referanse:

Vår referanse:
2012/3367
Arkivnr: 620

Vår dato:
14.09.2012

Høringsuttalelse - NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling

Fylkesmannen viser til brev fra departementet datert 08.05.12, med forespørsel om høringsuttalelse til ovennevnte utredning.

Vi viser til følgende kommentarer på de enkelte punktene i utredningen:

2.2 Utvalgets tilrådinger

2.2.1 Innledning

Utvalget har lagt til grunn at det biologiske prinsippet er et juridisk prinsipp som er ett av flere prinsipper som barnevernloven er forankret i. Det biologiske prinsippet i barnevernsammenheng knytter seg til to forhold:

Dels den samfunnsordningen at barn i utgangspunktet skal vokse opp hos sine foreldre og at det offentlige ansvar dermed er subsidiært, og dels at kontakten mellom barnet og foreldrene skal opprettholdes også om barnet ikke kan bo sammen med foreldrene. Det forhold at kontakten mellom foreldrene og barnet skal opprettholdes etter omsorgsovertakelse, begrunnes med at det foreligger sterke bånd mellom foreldre og barn som har en egenverdi for barnet. Utvalget støtter seg til at barn, generelt sett, har best av å vokse opp i sin familie.

Utvalget støtter med dette at familien er normalordningen i samfunnet og at loven bør utformes i tråd med det. Utvalget er i mandatet bedt om å si hvor mye vekt det biologiske prinsipp bør ha. I tråd med samfunnsutviklingen for øvrig er det fortsatt vektige momenter som tilsier at barn bør vokse opp i sin familie, men dette kan fravikes i tilfeller der det er til barnets beste.

Utvalget støtter føringen om at prinsippet om barnets beste er overordnet. Å besvare hvilken vekt det biologiske prinsipp skal ha i barneverntjenestens vurderinger i fremtiden vil avhenge av flere faktorer slik som samfunnsutviklingen og lovutviklingen særlig i barneloven.

Fylkesmannens kommentarer:

Fylkesmannen deler utvalgets vurderinger omkring forholdet mellom det biologiske prinsipp og familien som en normalholding i vårt samfunn, men at dette kan fravikes når det er til barns beste.

2.2.2 Nytt prinsipp

Utvalget anbefaler et nytt prinsipp definert som prinsippet for utviklingsfremmende tilknytning innføres. Herunder anbefaler utvalget at terskelen for omsorgsovertakelse vurderes i forhold til følgende tre faktorer:

- a. om tilknytnings- og relasjonskvaliteten mellom omsorgspersonene og barnet er utviklingsstøttende eller ikke
- b. alvorlighetsgraden og stabilitet av omsorgssvikt (forsømmelser, manglende behandling eller opplæring, mishandling eller overgrep)
- c. om omsorgspersonenes egenskaper (psykisk utviklingshemming, psykiske sykdom, rus) er av varig eller forbigående karakter

Fylkesmannen støtter forslagene.

2.2.3 Utvalgets anbefalinger om bruk av evidensbaserte tiltak

Utvalget anbefaler at det legges til rette for at barneverntjenesten får tilgang til evidensbaserte tiltak som har som mål å forbedre omsorgskompetansen til omsorgspersonene for barn i alle alderstrinn og utviklingsnivå.

Utvalget foreslår at myndighetene legger til rette for forskning og evaluering av tiltak som skal brukes i barneverntjenesten der slik evaluering ikke foreligger.

Utvalget foreslår at alle endringstiltak som skal benyttes i barnevernet gjøres til gjenstand for vurdering og beskrives i Ungsinn-databasen

Utvalget foreslår at myndighetene anvender Ungsinn-databasen som grunnlag for beslutninger om implementering og spredning av endringstiltak i barnevernet.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.4 Utvalget anbefaler rettighetsfesting av barnevernloven

Utvalget foreslår å rettighetsfeste barnevernloven.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.5 Anbefalinger om bedre praksis

1. Utvalget anbefaler at det oppnevnes sakkyndige i saker der det ikke er observert alvorlig omsorgssvikt i øyeblikket, men at omsorgspersonene ikke vil kunne ivareta god nok omsorg i fremtiden jf. bvl. § 4-12 d. Sakene bør fremmes for utvidet fylkesnemnd, jf. bvl. § 7-5, førsteledd, annet punktum.

2. Fylkesnemnda bør ta stilling til anvendeligheten av § 4-12 d i alle saker der denne bestemmelsen påberopt, selv om vilkårene for omsorgsovertakelse er oppfylt etter § 4-12 a-c.
3. Utvalget vil at effektive virkemidler tilbys foreldre som har behov for det.
4. Utvalget anbefaler at den danske ordningen med støtteperson implementeres i Norge.
5. Utvalget mener at familievernkontorene i større grad kan benyttes som en aktiv samarbeidspart for barneverntjenesten.
6. Utvalget anbefaler at oppsøkende arbeid og opplysningsvirksomheten fra det kommunale barnevernet intensiveres, særlig for å nå ut til barn med minoritetsbakgrunn.
7. Utvalget foreslår at det vurderes på nytt om fylkesnemnda skal gis kompetanse til å treffe avgjørelse etter barneloven om daglig omsorg/foreldreansvar. Utvalget legger til grunn at slik avgjørelse i tilfelle bare vil være aktuelt i saker hvor fylkesnemnda vurderer omsorgsovertakelse i forhold til den andre av barnets foreldre.
8. Utvalget anbefaler økt bruk av tolketjeneste, standardiserte og oversatte informasjonsbrosjyrer som spres til steder der barn er, samt profesjonalisering av tolketjenester for å bedre ivareta barnets rettsikkerhet.
9. Utvalget foreslår at Statens helsetilsyn ved fylkesmannen overtar tilsynet med fosterhjemmene.
10. Tolketjenestene må tilpasses barn slik at disse får begrep om barnevernets hensikt, fremgangsmåte og hjelpetiltak på sine morsmål. Opplæring i hvordan man tolker for barn må være en del av tolkeutdanning.
11. Utvalget anbefaler at adopsjon alltid vurderes i tilfeller der barn er tidlig og varig plassert i fosterhjem.
12. Utvalget vil anbefale at det for spedbarn fra null til 18 måneder tas stilling til adopsjonssak ikke senere enn ett år etter plassering, jf. bvl. § 4-15, tredje ledd.
13. For små barn mellom 18 måneder til fire år foreslår utvalget at det tas stilling til adopsjon senest innen to år etter fosterhjems plassering jf. bvl. § 4.15, tredje ledd.
14. Utvalget ønsker at barnevernet avklarer med fosterforeldre om de er villige til å adoptere dersom omsorgstiltak blir resultatet av barnevernssaken.
15. Utvalget anbefaler at det bør være obligatorisk for fylkesnemnda å vurdere tilknytningskriteriet i § 4-21, første ledd, annet punktum i alle tilbakeføringssaker som behandles av fylkesnemnda når det er gått mer enn to år etter at barnet ble plassert i det aktuelle fosterhjemmet.

Fylkesmannens kommentarer:

Når det gjelder utvalgets forslag om å overføre tilsynet med fosterhjemmene fra kommunene til Statens helsetilsyn ved fylkesmannen, etterlyser vi en utredning som ser nærmere på årsakene til

mangelfullt tilsyn med dagens ordning, og hva som eventuelt kan gjøres for å få kommunenes tilsynsoppgave til å fungere. Vi ønsker også at det blir utredet konkrete alternative forslag på hvordan denne tilsynsoppgaven eventuelt skal organiseres og utføres av Statens helsetilsyn ved fylkesmannen. Vi tenker da på det store antallet fosterhjem dette vil dreie seg om, og det omfang av tilsynsbesøk som fylkesmannen skal utføre dersom dagens krav om fire besøk i året skal legges til grunn.

Når det gjelder utvalgets anbefaling om profesjonalisering av tolketjenester for bedre å kunne ivareta barnets rettssikkerhet, støtter vi utvalgets anbefaling, og ser det som en anledning til å signalisere et behov for å heve kompetansen og styrke kvaliteten av tolketjenesten. Utvalgets anbefaling om at det gis opplæring i hvordan man tolker for barn, herunder å tilpasse tolkingen av barnevernfaglige begreper for barn på deres morsmål, støttes også av Fylkesmannen. Barns rettssikkerhet i barnevernsaker vil ved det bli bedre ivaretatt. I mangel på tilgjengelig og kompetent tolk, ser en i dag i all for stor grad at familie, venner og barn benyttes som tolk i barnevernsaker. Dette er svært uheldig og en fare for rettssikkerheten.

Fylkesmannen finner det vanskelig på nåværende tidspunkt å ta stilling til utvalgets forslag i pkt. 9, men støtter de andre forslagene.

2.2.6 Anbefalinger om mer forskning, utviklingsarbeid, endringer, vurderinger og utredninger

2.2.6.1 Forskning, utdanning og kompetanse

Utvalget foreslår at det forskes mer på barneverntjenesten. Det er et særlig behov for anvendt forskning med fokus på terskler og tiltak som brukes i barnevernet. Utvalget anbefaler at det spesielt forskes på barn med minoritetsbakgrunn. Det er etter utvalgets mening nødvendig med en fokusert og systematisk satsing på å fremme evidensbaserte metoder og tiltak. Helt konkret anbefaler utvalget at det etableres en årlig nordisk forskerkonferanse om terskler og tiltak. Det er utvalgets tilråding at en interaktiv nettportal for tiltak og terskelvurderinger opprettes, og innplasseres i tilknytning til Ungsinn-databasen. Etter utvalgets tilråding bør det forskes mer på praksis med tvangsadopsjon og organiseringen av samvær og tilbakeføring. Det bør særlig forskes på faktorer som kan hjelpe barnevernet å vurdere om adopsjon kan tilrettelegges for på et tidligere tidspunkt.

Fylkesmannen støtter forlaget.

2.2.6.2 Familiedomstol

Utvalget legger til grunn at det er påvist en klar økning i saksinngang og store utfordringer på hele det barnevernsfaglige området. Utvalget legger til grunn at forskning på fagområdet øker behovet for spesialisert kunnskap, også juridisk. Det bør derfor utredes om en form for «family court» ordning kan erstatte dagens fylkesnemndsordning. Selv om utvalget anser dagens Fylkesnemnd som et kompetent beslutningsorgan vil det være av interesse å utrede om en samling av alle barne,- ungdoms- og familierelaterte saker til en og samme domstol vil kunne medføre kortere ventetid og en mer spesialisert kompetanse.

Fylkesmannen støtter forlaget.

2.2.6.3 Samarbeid

Utvalget ønsker at det utredes om det er behov for en samarbeidsreform på barne- og ungdomstjenestefeltet. Eksempelvis kan det samles dokumentasjon fra ulike kommunale modeller som forsøkes ut der helsestasjoner har opprettet sammensatte ressursteam på tvers av rådende etater og på tvers av etatsnivåer. En utredning bør også se på erfaringer med samarbeidsteam som er en rådgivende instans for helsestasjonsleder i saker som angår sped- og småbarn slik at flere i risikozonen kan fanges opp tidlig. Ressursteam består gjerne av faste kontaktpersoner fra barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste, barnevernet, pedagogisk- psykologisk tjeneste. Ressursteamet bør ha kompetanse på spedbarn og tidlig intervensjoner. En utredning bør få frem hvilke kunnskapsbaserte samarbeidsmodeller som er best egnet for å best ivareta barna. Målet er å finne gode samarbeidsmodeller som kan brukes i Norge.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.6.4 Vern av ufødte barn

Utvalget har følgende forslag om vern av ufødte barn. Disse er:

- Det bør utredes om flere effektive tiltak kan implementeres for å redusere bruk av rusmidler hos gravide.
- Beviskravet i sosialtjenesteloven § 6-2 a i tilfeller hvor det vurderes som sannsynlig at mors rusbruk vil føre til alvorlig skade på barnet, bør revurderes.
- Helse- og sosialtjenesten bør i lov pålegges et ansvar for å varsle barneverntjenesten om gravide mødre som har en livsførsel som kan skade det ufødte barnet.
- Det bør utredes i hvilken grad internasjonale konvensjoner begrenser lovgivers mulighet til å verne ufødte barn mot skader under svangerskapet. Det bør utredes nærmere hvilke tiltak som bør implementeres for i større grad å verne ufødte barn mot vold, overgrep, smitte og annen skade.

Fylkesmannens kommentarer:

I tredje strekpunkt foreslår vi at begrepet «livsførsel» tas ut av teksten og at det i stedet bør stå «mødre som bruker rusmidler eller medikamenter med kjent helserisiko og som en vet kan skade det ufødte barnet». Ellers støtter vi forslagene.

2.2.6.5 Samtaleprosess

Utvalget anbefaler at det igangsettes en utredning om bruk av samtaleprosess i saker som fremmes for fylkesnemnda, jf. barnevernloven § 7-25.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.6.6 Arbeidsgruppe for utvikling av fosterhjemsgaranti

Utvalget anbefaler å opprette en arbeidsgruppe som får i oppdrag å vurdere en fosterhjemsgaranti med forskrifter. Målet må være å redusere ustabilitet i fosterhjems plasseringene. Tiltak som bør

vrderes er maksimaltid i beredskapshjem og beredskapsfamilier, egen støtteperson for fosterhjemsplasserte barn, kartlegging og behandling av psykiske problemer med spesiell vekt på tidlige traumer, intensivt innsats for tilpasningen det første året i fosterhjemmet, opprettelse av instans som mottar tidlige signaler på vansker i fosterhjemmet og sammenstilling av kunnskapsstatus av internasjonal forskning omkring tiltak som har stabiliserende effekt.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.6.7 Utredning om tolketjeneste for barn

Utvalget anbefaler at det utredes om det bør opprettes en tolketjeneste for barn i barnevernssaker.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.6.8 Utredning om fosterforeldres behov etter adopsjon

Utvalget foreslår at det utredes hvilke muligheter som finnes for at barnevernstjenesten kan tilby den hjelpen fosterforeldre mener at de trenger etter adopsjon.

Fylkesmannen støtter forslaget.

2.2.7 Utvalgets anbefalinger om lovendringer og endringer i forskrifter, rundskriv, retningslinjer og veiledere

Ifølge utvalget bør det legges inn en presisering i bvl. § 4-5 om at tiltaksplaner skal være skriftlige og at det lovfestes en frist for evaluering. Metoder for evalueringen bør utvikles. Utvalget foreslår at ordlyden i retningslinjene «Fosterhjemsplassering hos biologiske foreldre» endres slik at det går klart frem at denne gjelder plassering hos foreldre generelt, uavhengig av eventuelt biologisk slektskap med forelderen. Utvalget foreslår at det fastsettes i lov eller forskrift at beslutning om godkjenning eller avslag på godkjenning av fosterhjem hos nær familie eller andre som gjennom omsorg for barnet har nær tilknytning til barnet, skal begrunnes etter reglene om enkeltvedtak. Utvalget foreslår at myndighetene engasjerer en faglig kompetent instans til å utarbeide en forskningsbasert veileder for støttegruppen i familievernet for hjelp til bearbeiding innrettet mot denne spesielle form for tap og sorg.

Utvalget foreslår følgende endringer i barnevernloven § 4-4 fjerde ledd, første og annet punktum, samt nytt tredje punktum:

1. Fylkesnemnda kan om nødvendig beslutte at tiltak som opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, fritidsaktiviteter eller bruk av støttekontakt skal settes i verk ved pålegg til foreldrene.
2. Fylkesnemnda kan gi pålegg om tilsyn, meldeplikt og/eller urinprøver når det er nødvendig for å (sikre barnet tilfredsstillende omsorg og) hindre at en situasjon som beskrevet i barnevernloven § 4-12 skal oppstå.
3. På tilsvarende vilkår kan fylkesnemnda gi pålegg om omsorgsendrende tiltak. Fylkesnemnda kan også gi pålegg om motivasjonstiltak med tanke på fremtidig behandling og opplæring. Utvalget anbefaler at bvl. § 4-8 og § 4-9 endres slik at samværsretten kan reguleres også etter vedtak om flytteforbud.

4. Utvalget anbefaler at det bør være obligatorisk for fylkesnemnda å vurdere § 4-21, første ledd annet punktum i alle tilbakeføringssaker som behandles av fylkesnemnda når det er gått mer enn to år etter at barnet ble plassert i det aktuelle fosterhjemmet, uavhengig av om det opprinnelige plasseringsgrunnlaget er frivillig plassering etter § 4-4 femte ledd, eller omsorgsvedtak etter § 4-12.
5. Utvalget anbefaler at det i bvl. § 4-19 innføres en skranke for å fremme endringssaker om samvær etter mønster av bvl. § 4-21, annet ledd, annet punktum. Når endringssak om samvær er behandlet én gang, foreslås det at ny behandling bare kan kreves der det kan dokumenteres at det foreligger endringer i faktiske forhold som er av en slik vekt at det kan påvirke samværsspørsmålet.
6. Utvalget anbefaler å endre ordlyden i bvl. § 4-20 a slik at ordet «biologiske» tas ut. Utvalget anbefaler at det utarbeides et rundskriv som understreker at formålet med samvær er at det må være utviklingsfremmende for barnet.

Fylkesmannens kommentarer:

Utvalget foreslår at fylkesnemnda bør kunne pålegge flere typer hjelpetiltak overfor foreldrene. Vi støtter dette forslaget, men vil understreke nødvendigheten av en forenklet saksforberedelse og saksgang for å begrense ressursbruken og få til en rask saksavvikling. Vi er enig med utvalget i at slike pålegg om hjelpetiltak bør være tidsavgrenset.

Fylkesmannen støtter også de andre forslagene.

Med hilsen

Erling Lae
Fylkesmann

Kari Evensen
utdanningsdirektør